

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE İLİŞKİN BİR DURUM ÇALIŞMASI

Arş. Gör. Erdem Hareket
Kırıkkale Üniversitesi
erdem.hareket@gmail.com

Arş. Gör. Erdi Erdoğan
Kırıkkale Üniversitesi
erdierdogan90@hotmail.com

Doç. Dr. Hakan Dündar
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi
hdundar06@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türk Eğitim Sistemine ilişkin görüşlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlardan durum çalışması yöntemine dayalı olarak tasarlanmıştır. Çalışma verileri, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilen 48 eğitim fakültesi öğrencisinden elde edilmiştir. Araştırma verilerinin edinilmesinde açık uçlu sorulardan oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde, katılımcıların; öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı gerekli açılardan özümseyememesini, analitik düşünmeye yönlendirmeyen öğretmen ve akademisyen tutumlarını, eğitim sisteminde hakim olan ezberci anlayışı, eğitim sisteminde yapılan plansız değişiklikleri, sistemin alan uzmanı olmayan kişiler tarafından şekillendirilmesini ve eğitim sistemi üzerindeki politik etkileri, Türk eğitim sisteminde ki sorunlar olarak dile getirdikleri belirlenmiştir. Diğer taraftan katılımcıların, üniversitelerin fiziki ve sosyal yapılarında yenilikçi ve çağdaş bir tutum benimsenmesi, eğitim fakülteleri öğretim programının revizyonu, eğitim sistemi içerisindeki ölçme-değerlendirme süreçlerinin revizyonu ve eğitim fakültelerinin reform sürecine alınması gibi çeşitli öneriler ortaya koydukları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim sistemi, sorunlar ve çözüm önerileri, türk eğitim sistemi, öğretmen adayları, durum çalışması.

A CASE STUDY RELATED TO TURKISH EDUCATION SYSTEM

Abstract

This study was performed for the purpose of determination of opinions related to Turkish Education System. This research designed the case study method which is one of the qualitative research approaches. Data of this study were obtained from 48 students of education faculty in 2014-2015 education and training year in spring term. In the process of obtaining research data, survey form which is composed of open-ended questions was used. The survey data were analyzed with content analysis method. When research results were examined, it were determined that some problems which are related to Turkish Education System expressed by participant. These problems are that teachers can not adequately adopted from the necessary aspects to constructivist approach, teacher and academician attitudes which are not prompt to analytical thinking, rote understanding which is prevailing in education system, amendments which are made unplanned, forming of system by persons who are not expert in educational field and political impacts which are on education system. From another point of view, it was determined that participants indicated lots of solution recommendations for these problems.

Key Words: Education system, problems and solutions, turkish education system, teacher candidates, case study.

GİRİŞ

Dünya, varoluşundan itibaren sürekli bir değişim ekseninde hareket etmekte, doğal ve kültürel süreçlerin de etkisiyle barındırdığı yaşam formlarını bir dizi değişime tabi tutmaktadır. Bahsedilen bu farklılaşmaya uyum sağlama pratiği bağlamında da insanoğlu; teknolojik, kültürel, fiziksel ve tinsel alanı bu eksende şekillendirmektedir. Günümüz dünyasında değişim kaçınılmaz görünmektedir. Bu değişim, tarihsel süreçlerden itibaren toplumsal alanda “Tarım Devrimi”, “Sanayi Devrimi” ve “Bilişim Devrimi” olarak adlandırılan dönemlerden süregelmiştir (Toffler, 2012). Fakat toplumsal alandaki bu değişimi üç devrim sürecine sınırlamak, 21. Yüzyılı eksik tanımlamak anlamına gelmektedir; çünkü değişime ve gelişime uyum sağlama becerisi günümüz dünya konjonktürünü ciddi düzeyde şekillendirir hale gelmiştir. Bu bağlamda “değişime ve gelişime uyum sağlama”, günümüz uluslarından ve bireylerinden beklenen en önemli becerilerden biri olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda eğitim ve bu kavrama ilişkin bütün bileşenler; bu beklentinin sağlanmasında, bireylere katkı sağlayacak ve destek olacak en önemli unsurlardan biri olarak göze çarpmaktadır.

Eğitim sözcüğünün etki alanına dönük olarak farklılaşan tanımlamalarına rastlanmaktadır. Latince “educare” sözcüğünden türeyen kavramın en temel anlamını “öğreneni özel bir beceri ile donatmak için talim ettirmek” anlamı karşılamaktadır (Yayla, 2005). Fakat tanımlar üzerinde de “değişim süreci” gerçeğinden hareketle, ortak noktaların belirlemeye başladığı görülmektedir. Sönmez (2010) eğitim kavramını , “*eğitim fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlanabilir*” şeklinde ifade etmektedir. Sönmez, ayrıca eğitim kavramının açık bir sistem olduğundan dolayı, girdi, işlem, çıktı ve dönüt gibi aşamalardan oluştuğunu belirtmiştir. Özkan (2006) ise eğitimi şöyle tanımlamıştır; “*eğitim en genel anlamıyla, insanları belirli amaçlara göre yetiştirme sürecidir*”. Tanımdan da anlaşılacağı üzere eğitim, belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere uygulanan sistemli ve planlı bir süreçtir. Doğan (2004; 82) ise “*Eğitim, yetişkinlerin, yetişmekte olan kuşakları toplumsal hayata hazırlama sürecidir*” şeklinde bir tanımlamaya gitmiştir. Emile Durkheim ve John Dewey ise eğitimin kültürel ve toplumsal bir aktarım mekanizması olduğunu belirtmişlerdir (Dill, 2007).

Bahsedilen tüm bu etkilerinin yanı sıra, eğitim ve eğitim sistemleri olgularına yönelik en temel beklenti; günümüz yaşam ihtiyaçlarına cevap veren, sorgulayan, düşünen, eleştiren, araştıran, mücadele eden, üreten, merak eden, girişimci ruha sahip, dünyadaki gelişmeleri takip edebilen, toplumsal yaşama katkı sağlayabilen, ulusal değerlerinin farkında, evrensel açıdan ise temel insan haklarına ve barış kültürüne sahip ve bu evrensel değerlere saygılı bireylerin yetiştirilebilmesidir. Ulusal boyutta bir bakış açısından bakıldığında ise, yukarıda sıralanan unsurların, Türk Eğitim Sistemi’nin genel amaçlarında bulunduğu göze çarpmaktadır. Bu bağlamda eğitim kurumları, bireylerin tek başına uzun ve zorlu süreçler neticesinde kazabilecekleri bakış açısı, değer ve becerileri kısa sürede aktardığı için aynı zamanda insanoğlu için bir zaman tasarrufu mekanizmasıdır (Başaran ve Çinkır, 2011). Fakat gerek ulusal gerekse uluslararası boyutlarda ortaya konan veriler ve argümanlar incelendiğinde, bu genel amaçlara ulaşılabilirlik başarısının sağlanması noktasında; Türk Eğitim Sistemi’nin ve bu sisteme ilişkin bütün bileşenlerin çok çeşitli boyutlardan, farklı araştırmalarda ele alınması gerektiği net bir biçimde görülmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, eğitim süreci bireylere birçok kazanım sağlaması noktasında işlevsel ve hayati bir unsurken, bu sürecin sağlıklı ve verimli geçirilmesi noktasında oldukça çaba gerektiren bir süreci işaret etmektedir. Gerek fiziksel ortam koşullarından ve eğitimci niteliklerinden, gerek öğrenci davranışlarından gerekse de yönetsel süreçlerden dolayı birçok bileşenin bu sürece önemli etkileri bulunmaktadır. Bu bileşenlerin, eğitim sistemlerinin ortaya koyduğu hedeflere ulaşmada kesin ve önemli bir rol oynayacağı öngörülmektedir. Bu bileşenlerin bilimsel temelli bir bilinç zemininde ve profesyonel prensiplerle oluşturulmamış bir eğitim sistemi içerisinde faaliyet göstermelerinin, ülkelerin geleceğini olumsuz şekillerde etkileyebilecek, ciddi sorun alanlarının oluşma nedenlerinin başında yer alacağı göz ardı edilmemelidir. Bu noktada, eğitim sistemlerinde ve bu sistem yapısına ilişkin bileşenlerde birçok sorun alanı olduğunu söylemek mümkündür. Bunlar politik, sosyo-ekonomik ve kültürel temelli olabilmektedirler. Bu bağlamda kültürel kaynaklı sorunlar için Rusetskii (2014), eğitimsel alanın sürekli eski kuşaklar, gelenekler ve eski kabullere bağımlı olarak şekillendirildiğini ve sorunların bu yüzden süregeldiğini belirtmiştir. Diğer açıdan bakıldığında, politik etkenlerin benimsediği dünya görüşü bağlamında, kültürel süreçlerin devamlılığını sağladığını ya da farklı

süreçlere eğilim gösterdiğini dikkate aldığımızda, politik alanın eğitim sistemleri üzerindeki yaptırım gücü daha ön plana çıkmaktadır. Fakat politik etkenlerin etkisi sadece kültürel yapıyı şekillendirme üzerine değildir. Bunun yanında, eğitim içeriklerine etkisi, eğitim kurumlarına yönetsel etkisi, eğitim sistemlerini şekillendirme anlayışı şeklinde de kendini gösterebilmektedir. Bu konu hakkında Doğan (2011) da, eğitim sisteminin siyasal iktidarın etkisine açık olduğu dile getirmektedir. Tüm bunlara ek olarak, ekonomi unsurunun da, eğitim sisteminin niteliksel ve niceliksel özelliklerini etkileyen önemli bir unsur olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu noktada ülkelerin; eğitime yönelik gerçekleştirdiği ekonomik yatırımların gerçekçiliği, niteliği, boyutları ve bu yatırımların gerçekleştirilmesinde ki örtük amaçların önemli inceleme alanlarını işaret ettiği düşünülmektedir. Bahsedilen tüm bu unsurlar, eğitim süreçlerine okul öncesi dönemden başlayıp, yükseköğretime kadar ki uzun sürece şekillendirici bir etkide bulunmaktadır. Gelişmiş devletler bu sorun alanları hakkında nitelikli analizler yapıp, bilimsel temelli planlama süreçlerinin ardından uygulamaya geçmektedirler. Bu noktada Amerika en somut örneklerden biridir. Amerika’da eğitimdeki kalitenin düşmesi, uluslararası rekabet konusunda geride kalındığının hissedilmesi ve istenilen özelliklere sahip bireylerin yetiştirilemediğinin hissedilmesinin ardından “*A Nation at Risk: The Imperative for Educational Reform*” adlı rapor bağlamında bir durum değerlendirmesi yapılmış, ardından planlama ve uygulama süreçleri birbirine uyumlu şekilde oluşturulmuştur (The National Commission on Excellence in Education, 1983). Bu noktada, eğitim sistemlerinde istenilen olgunluk düzeyine ulaşılabilmesinin, bu sistem bileşenleri ile gerçekleştirilecek bilimsel temelli çalışma ve paylaşımlar ile mümkün kılınabileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda bu çalışma, Türk Eğitim Sistemi’ne ilişkin görüşlerin bizzat eğitim sürecinin bir unsuru olan öğretmen adaylarının gözünden ortaya konulmasının, Türk Eğitim Sisteminin içerisinde bulunduğu duruma ışık tutulması ve bu noktada bazı önerilerin geliştirilmesi noktasında katkı sağlayacak bir adım olacağı düşüncesinden hareketle gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Bu araştırma, Türk Eğitim Sistemine ilişkin görüşlerin ortaya konması amacıyla, nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, genellikle sayısal ifadeler yerine sözel ifadelerin kullanıldığı, sosyal bilim araştırmalarında sıklıkla kullanılan bir desen olmakla birlikte, verileri de genelleme amacı gütmeyen sağlam bir temel ve zengin bir açıklama sunmaktadır (Miles ve Huberman, 1994). Bu çalışmada da, Dawey (2009)’ in de belirttiği üzere; gerçekte ortamda neler olduğuna bakma, sistematik bir biçimde verileri toplama, analiz etme ve sonuçlar ortaya koyma yolu olarak tanımlanan, Durum Çalışması (Case Study) yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışmaları, olayların, durumların, ortamların, programların, sistemlerin, sosyal grupların derinlemesine incelendiği bir yöntem olarak nitelendirilmektedir (McMillan, 2000; akt; Büyüköztürk ve diğ., 2013).

Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, öğretmenlik staj uygulamasını tamamlamış 48 eğitim fakültesi lisans öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan erkek öğrenci sayısı 22, kız öğrenci sayısı ise 26 olarak belirlenmiştir. Nitel araştırma yaklaşımında katılımcılar, araştırma problemini en iyi şekilde ifade edecek kişiler arasından belirli bir amaca yönelik olarak seçilmektedir (Creswell, 2014). Bu noktada Patton (2014) de, amaçlı örneklemeyle ve küçük gruplarla nitel araştırmaların yapılabileceğini belirtmiştir. Bu çalışma kapsamında da, amaçlı örnekleme yöntemlerinden, ölçüt örnekleme yöntemi doğrultusunda katılımcı grubu oluşturulmuştur (Büyüköztürk ve diğ., 2013). Katılımcı grubun oluşturulmasında;

1. Kırıkkale Üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim görüyor olmak,
2. Öğrenim görülen programda son sınıf öğrencisi olmak,
3. Öğretmenlik Uygulaması dersini (staj) tamamlamış olmak,
4. Çalışmaya katılımı gönüllü olmak,

ölçütleri dikkate alınmıştır. Çalışmada yer alan katılımcılar, “K1, K2, K3 ...” şeklinde kodlanılmışlardır. Bu doğrultuda, çalışmanın bulgular bölümünde, bu gösterimle katılımcıların doğrudan ifadelerine de yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, katılımcıların açık uçlu sorulardan oluşan anket formuna vermiş oldukları cevaplardan elde edilmiştir. Metin (2014) belirttiği üzere anket, bireylerin demografik özelliklerini, tercihlerini, belirlemek

İçin ya da bir konu hakkında bilgi toplamak veya bireylerin görüşlerini belirlemeye yönelik çeşitli soruların bir araya getirilmesi ile oluşturulan veri toplama aracıdır. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formu; 2 alan uzmanı ve 1 dil uzmanı tarafından incelenmiş, ardından anket formu bir pilot uygulamada kullanılmıştır. Pilot uygulama sonucunda anket formunun içerik ve şekilsel düzeltmeleri yapılmış ve forma asıl uygulama için son hali verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde, Kızıltepe (2015) belirttiği üzere, bir veya birçok metnin içindeki sözcüklerin, kavramların, temaların, deyimlerin karakterleri veya cümlelerin varlıklarını belirlemek ve onları sayıya dökme amacına yönelik olarak içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013) içerik analizinde yapılan işlemi, birbirine benzeyen verileri uygun kavramlar ve temalar altında bir araya getirmek ve bunları okuyucu tarafından kolayca anlaşılabilir halde sunmak olarak belirtmişlerdir. Araştırma verileri, öncelikle 3 akademisyen tarafından detaylıca okunmuş, ardından kodlama aşamasına geçilmiştir. Elde edilen kodlar listelenmiş, araştırmacıların kodlamaları arasındaki tutarlılığa bakılmıştır. Bu aşamada Miles ve Huberman'ın (1994), "Güvenirlilik= [Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] X 100" kodlama güvenirlik formülünden yararlanılmış, bu işlem sonucunda tutarlılık değeri %81 olarak belirlenmiştir. Bu işlem ardından, araştırmacıların kategori ve alt kategorilerin oluşturulması için bir araya gelmesi suretiyle, çalışma verilerinin analiz işlemleri tamamlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, Türk Eğitim Sistemi hakkında katılımcıların görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Katılımcıların, açık uçlu soruların yer aldığı anket formundaki sorulara verdikleri cevaplar ekseninden hareketle, elde edilen veriler üzerinden içerik analizi yapılmıştır. Kodlama ve kategori oluşturma süreci sonunda, araştırmacılar tarafından; ilgili eğitim sistemine ilişkin sorunlar ve bu sorunlara getirilen çözüm önerileri olmak üzere iki ana kategori ve bu kategorilerin altında da çeşitli alt kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategorilere ve alt kategorilere ilişkin bulgulara aşağıdaki bölümde ayrıntılı biçimde yer verilmiştir.

Türk Eğitim Sistemine İlişkin Sorunlar

Türk Eğitim Sistemine ilişkin, katılımcıların açık uçlu sorulardan oluşan anket formuna verdikleri cevaplar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen bu istatistiksel işlem sonucunda, eğitim sisteminde yer alan sorunlar kategorisi doğrultusunda; öğretmen ve akademisyen kaynaklı sorunlar, eğitim ortamlarından kaynaklı sorunlar, eğitim-öğretim süreçlerinden kaynaklı sorunlar ve siyasal-sosyal alan kaynaklı sorunlar olmak üzere dört alt kategori oluşturulmuştur. Öğretmen ve akademisyen kaynaklı sorunlar alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 1' de yer verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen ve Akademisyen Kaynaklı Sorunlar

Sorunlar	(f)
Öğretmenlerin yapılandırmacı modeli gerekli açılardan özümseyememeleri	24
Analitik düşünmeye yönlendirmeyen öğretmen/akademisyen tutumları	14
Öğretmenlerin bilgi düzeyi eksikliği	11
Araştırma ve keşfetmeye teşvik etmeyen öğretmen/akademisyen yaklaşımları	9
Öğretmenlik mesleğinin öncelikle maddi kaynak olarak görülmesi	4
Öğretmenlerin mesleklerine yeterli değeri vermemeleri	7
Öğretim üyelerinin alanlarına yeterli düzeyde hâkim olmaması	7
Öğretim üyelerinin alan dışı derslere girmeleri	6
Öğretmenlerin iş yükü fazlalığı	1
Toplam	94

'Öğretmen ve akademisyen kaynaklı sorunlar' alt kategorisine ilişkin Tablo 1' de yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların en çok öğretmenlerin yapılandırmacı modeli gerekli açılardan özümseyememelerini (24) sorun olarak belirttikleri görülmektedir. Ayrıca, analitik düşünmeye yönlendirmeyen öğretmen/akademisyen tutumları' nın (14), öğretmenlerin yeniliğe ve farklı uygulamalara açık olmamaları' nın (11) ve öğretmenlerin bilgi düzeyi eksiklikleri' nin (11) Türk Eğitim Sistemine ilişkin en çok belirtilen sorunlar

arasında yer aldığı görülmektedir. Aynı zamanda, araştırma ve keşfetmeye teşvik etmeyen öğretmen/akademisyen tutumları' nın, öğretmenlerin mesleklerine yeterli değeri vermemeleri' nin, öğretim üyelerinin alanlarına yeterli düzeyde hâkim olmayışları' nin ve öğretim üyelerinin alan dışında derslere girmeleri' nin belirtilen diğer sorunlar arasında olduğu görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K2; "Öğrencinin bir şeyleri bulmasına, araştırmasına ve kendi öğrenmesine imkan vermiyoruz", K5; "İstedikleri kadar okulları, sınıfları, kullanılan yöntemleri değiştirsinler; yine öğretmenler nasıl alışmışsa o şekilde öğretmeye çalışıyor.", K21; "Öğretmenlerin mesleğini bir memur gibi devam ettirmesi büyük bir sorun.", K11; "Sorunlardan birisi de öğretim üyelerinin kendi alanları dışında derslere girmeleri."

Eğitim ortamlarından kaynaklı sorunlar alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 2' de yer verilmiştir.

Tablo 2: Eğitim Ortamlarından Kaynaklı Sorunlar

Sorunlar	(f)
Okulların fiziki imkanlarında ki yetersizlik	12
Üniversitelerde ve devlet okullarında öğrenci sayısının fazlalığı	7
Toplam	19

'Eğitim ortamlarından kaynaklı sorunlar' alt kategorisine ilişkin Tablo 2' de yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların en çok okulların fiziki imkânlarındaki yetersizlikleri (12) sorun olarak belirttikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcıların, üniversitelerde ve devlet okullarında öğrenci sayısının fazlalığını (7) ikinci sırada sıklıkta sorun olarak dile getirdikleri görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K10; "Türk Eğitim Sisteminde maalesef okulların fiziki eksiklikleri çok fazla. Okullar ve üniversite binaları çekici ve estetik bir görünümde değil.", K43; "Benim gözümde bir diğer sorun, okullardaki ve fakültelerdeki öğrenci sayısının fazlalığı."

Eğitim-öğretim süreçlerinden kaynaklı sorunlar alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 3' de yer verilmiştir.

Tablo 3: Eğitim-Öğretim Süreçlerinden Kaynaklı Sorunlar

Sorunlar	(f)
Eğitim sisteminde yapılan ihtiyaç dışı değişiklikler	26
Eğitim sisteminde hakim olan ezberci anlayış	21
Eğitim sisteminde yapılan plansız değişiklikler	21
Eğitim sisteminin alan uzmanı olmayan kişilerce şekillendirilmesi	17
Tek tip birey yetiştirmeye yönelik tutumlar	14
Mevcut ölçme, değerlendirme ve yerleştirme sistemi	13
Eğitim fakültelerindeki geleneksel yaklaşımlar	12
Yarışmaya teşvik eden eğitim sistemi	10
Öğretmen yetiştirme sürecindeki sıkıntılar	10
4+4+4 sistemi yaklaşımı	10
Öğrenci düşünce ve becerilerine önem ve öncelik verilmemesi	6
Mevcut eğitim sorunlarının göz ardı edilmesi	4
İyi insan yetiştirmenin göz ardı edilmesi	2
Eğitim bileşenlerinin koordinasyon eksikliği	2
Eğitim sisteminde dini değerlere az yer verilmesi	1
Toplam	169

'Eğitim-öğretim süreçlerinden kaynaklı sorunlar' alt kategorisine ilişkin Tablo 3' de yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların eğitim sisteminde yapılan ihtiyaç dışı değişiklikleri (26), eğitim sisteminde hakim

olan ezberci anlayışı (21), eğitim sisteminin alan uzmanı olmayan kişilerce şekillendirilmesini (17) ve eğitim sisteminde yapılan plansız değişiklikleri (21) ciddi sıklıkta sorun olarak belirttikleri görülmektedir. Aynı zamanda katılımcıların, eğitim sistemi içerisindeki tek tip birey yetiştirmeye yönelik tutumları, eğitim fakültelerindeki tekdüze yaklaşımları ve mevcut ölçme, değerlendirme ve yerleştirme sistemini ciddi sıklıklarla sorunlar arasında belirttikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcıların, yarışmaya teşvik eden eğitim sisteminin, öğretmen yetiştirme sürecindeki sıkıntılarının ve mevcut 4+4+4 sisteminin aynı sıklıkta belirtilen sorunlar oldukları görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K3; “Eğitim sistemimiz; belli şekilde düşüncecek, araştırıp sorgulamayacak, ne istenirse onu yapacak robotlar oluşturma gayesinde.”, K6; “En önemli sorunlardan birisi, ezberciliğin etkin rol oynadığı derslerin bütün kademedeki ders müfredatlarında yer alması.”, K19; “Eğitim sisteminin sürekli olarak değişmesi en büyük sorun bana göre.”, K32; “Sınav sistemi anlık başarıyı ölçtüğü için sağlıklı bir başarı ölçümü yapıldığını düşünmüyorum.”, K36; “Bir başka sorun ise öğrencilerin ilgilerinin ve yeteneklerinin önemsenmiyor olmasıdır.”, K9; “Eğitim sistemine yön veren kişilerin; eğitim sistemlerini anlayan ve eğitim alanında uzman kişiler olmaması ciddi bir sorun.”.

Siyasal ve sosyal alan kaynaklı sorunlar alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 4’ de yer verilmiştir.

Tablo 4: Siyasal ve Sosyal Alan Kaynaklı Sorunlar

Sorunlar	(f)
Eğitim sistemi üzerindeki politik etkiler	18
Öğretmen olmanın kolay şartlar içermesi	14
Siyasal ve sosyal unsurlar tarafından eğitime yeterli değerin verilmemesi	10
Öğretmen emeklilik yaşının yüksekliği	8
Maddi imkânlardaki eşitsizlik	7
Formasyon uygulaması	3
Eğitime yerinde yatırımların yapılmaması	2
Toplam	62

‘Siyasal ve sosyal alan kaynaklı sorunlar’ alt kategorisine ilişkin Tablo 4’ de yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların büyük oranda eğitim sistemi üzerindeki politik etkileri (18), öğretmen olmanın kolay şartları içeriyor olmasını (14) ve siyasal ve sosyal unsurlar tarafından eğitime yeterli değerin verilmemesini (10) sorun olarak belirttikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcıların diğer sorunlara kıyasla sosyal yaşamdaki maddi eşitsizlikleri ve öğretmen emeklilik yaşının yüksekliğini sorun olarak daha az sıklıkta dile getirdikleri görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K7; “Eğitim üzerinden siyaset yapılıyor. Yönetici her değiştiğinde eğitim sistemi değişmek zorunda mı?”, K31; “Bir diğer sorunda eğitim fakültelerine her öğrencinin öğretmen adayı olarak alınmasıdır.”, K15; “Eğitime yeterli bütçenin ayrılması büyük bir sorun.”, K22; “Elli yaşına gelmiş öğretmenlerin ne kadar deneyimli olurlarsa olsunlar, çocuklara bir şeyler verebileceklerini düşünmüyorum.”, K47; “Öğretmenlik mesleğinin bir itibarı kalmadı. Bunun bir nedeni de mesleği öğretmenlik olmayan kişilere formasyon vermek.”

Türk Eğitim Sistemindeki Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Türk Eğitim Sisteminde yer alan sorunlara yönelik olarak geliştirilen çözüm önerileri kategorisine ilişkin; eğitimcilere ve akademisyenlere yönelik öneriler, eğitim ortamlarına yönelik öneriler, eğitim-öğretim süreçlerine yönelik öneriler ve siyasal-sosyal alana yönelik öneriler olmak üzere dört alt kategori oluşturulmuştur.

Eğitimcilere ve akademisyenlere yönelik öneriler alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 5’ de yer verilmiştir.

Tablo 5: Eğitimciler ve Akademisyenlere Yönelik Öneriler

Çözüm Önerileri	(f)
Değişen şartlara uyum sağlayabilen öğretmenler görevde olmalı	14
Akademisyenler yeterli donanıma sahip olmalı	10
Bilgi aktarıcı geleneksel yaklaşımlardan uzaklaşılmalı	3
Öğretmenler alan dışı konularda da donanımlı olmalı	2
Toplam	29

'Eğitimciler ve akademisyenlere yönelik öneriler' alt kategorisine ilişkin Tablo 5' de yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların en çok değişen şartlara uyum sağlayabilen öğretmenlerin görevde olmasını (14) ve akademisyenlerin yeterli donanıma sahip olmaları gerektiği (10) önerilerini sundukları görülmektedir. Ayrıca katılımcıların önerileri arasında, bilgi aktarıcı geleneksel yaklaşımlardan uzaklaşılması ve öğretmenlerin alan dışı konularda da donanımlı olmaları gerektiği önerilerinin yer aldığı görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K1; "Öğretmenler sistemi iyi tanımalı, incelemeli ve kendilerini değişen şartlara göre donatmalıdırlar.", K11: "Öğretim üyeleri alanlarına hakim olmalı ve alanlarına göre uygun derslere girmelidirler."

Eğitim ortamlarına yönelik öneriler alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 6' da yer verilmiştir.

Tablo 6: Eğitim Ortamlarına Yönelik Öneriler

Çözüm Önerileri	(f)
Eğitim fakültelerinin fiziki koşulları iyileştirilmeli	18
Üniversitelerin fiziki ve sosyal yapılarında yenilikçi ve çağdaş bir tutum benimsenmeli	14
Sınıf mevcutları azaltılmalı	12
Toplam	44

'Eğitim ortamlarına yönelik öneriler' alt kategorisine ilişkin Tablo 6' da yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların eğitim fakültelerinin fiziki koşullarının iyileştirilmesi gerektiğine (18), üniversitelerin fiziki ve sosyal yapılarında yenilikçi ve çağdaş bir tutumun benimsenmesi gerektiğine (14) ve eğitim-öğretim ortamlarındaki sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiğine (12) ilişkin önerileri belirttikleri görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K44: "Eğitim fakültelerinin daha nezih ve ferah ortamlar olması sağlanmalı.", K4; "Eğitim fakültelerini kenara köşeye atmak yerine, daha nitelikli hale getirilmeli."

Eğitim-öğretim süreçlerine yönelik öneriler alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 7' de yer verilmiştir.

Tablo 7: Eğitim-Öğretim Süreçlerine Yönelik Öneriler

Çözüm Önerileri	(f)
Eğitim süreçlerinin yönetimi ve planlaması alan uzmanlarınca gerçekleştirilmeli	18
Eğitim sisteminde sık ve gereksiz değişiklikler yapılmamalı	17
Eğitim fakülteleri öğretim programı revize edilmeli	14
Eğitim sistemi içerisindeki ölçme-değerlendirme süreçlerinin yeniden yapılandırılmalı	11
Öğretim programları yenilenmeli	10
Öğrenciler sorgulamaya, eleştirmeye ve özgür düşünmeye teşvik edilmeli	8
Sınav merkezli anlayış terk edilmeli	5
Öğrencilere 'birey' olarak değer verilmeli	4
Öğrenciler ilgi alanları doğrultusunda yönlendirilmeli	4
Üniversiteler, farklı düşünmeye ve üretkenliğe teşvik etmeli	4
Eğitim, öğrenciyi bilgiye kendisinin ulaşmasına teşvik etmeli	3

Eğitim sisteminin amaçları gözden geçirilmeli	2
Aile – okul işbirliği arttırılmalı	1
Eğitim-öğretim süreçlerinde dini öğretilerden yararlanılmalı	1
Eğitim fakültelerinde alan uzmanları derslere girmeli	1
Toplam	103

'Eğitim ortamlarına yönelik öneriler' alt kategorisine ilişkin Tablo 7' de yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların en çok eğitim süreçlerinin yönetiminin ve planlamasının alan uzmanlarınca gerçekleştirilmesi gerektiği (18), eğitim sisteminde sık ve gereksiz değişikliklerin yapılmaması gerektiği (17), eğitim fakültelerinde kullanılan öğretim programının revize edilmesi gerektiği (14) ve eğitim sistemi içerisindeki ölçme-değerlendirme süreçlerinin yeniden yapılandırılmasının gerektiğine (11) ilişkin önerilerin geliştirildiği görülmektedir. Aynı zamanda katılımcıların; öğrencilerin sorgulamaya, eleştirmeye ve özgür düşünmeye teşvik edilmeleri, sınav merkezli anlayışın terk edilmesi ve öğrencilerin ilgi alanları doğrultusunda yönlendirilmeleri önerilerini belirttikleri görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

K3; "Okullar sadece bilgi ezberletilen yerler olmaktan çıkarılmalı ve herkese önce birey olarak değer verilmeli.", K23; "Her bireyin ilgi alanı dikkate alınmalı.", K40; "Üniversite düzeyinde öğretmen adaylarına verilen eğitim ve öğretim programlarının tekrar gözden geçirilmesi ve tekrar yapılandırılması gerekir." , K43; "Sistem sürekli değişmemeli. Bir sistem oturtulmalı sonrasında o sistemde ufak yeniliklerle devam edilmeli."

Siyasal ve sosyal alana yönelik öneriler alt kategorisine ilişkin bulgulara Tablo 8' de yer verilmiştir.

Tablo 8: Siyasal ve Sosyal Alana Yönelik Öneriler

Çözüm Önerileri	(f)
Öğretmen seçim kriterleri oluşturulmalı	15
Eğitimde yapılanma süreçlerine farklı fikirlere sahip bileşenler dâhil edilmeli	13
Eğitim fakülteleri reform sürecine alınmalı	10
Öğretmenlerin emeklilik yaşı düşürülmeli	10
MEB tarafsız bileşenlerle hizmet göstermeli	8
Üniversite/fakülte öğrenci kontenjanları düşürülmeli	8
Öğretmenlerin imkânlarında iyileştirilmeye gidilmeli	6
Mevcut sorunların çözümünde öncelikliler ilk olarak ele alınmalı	4
Karar alıcılar ülke konjonktürünü iyi analiz etmeli	4
Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalı	3
Toplam	81

'Siyasal ve sosyal alana yönelik öneriler' alt kategorisine ilişkin Tablo 8' de yer alan bulgular incelendiğinde; katılımcıların ciddi oranda öğretmen seçim kriterlerinin oluşturulmasını (15), eğitimde yapılanma süreçlerine farklı fikirlere sahip bileşenlerin dâhil edilmesini (13), eğitim fakültelerinin reform sürecine alınmasını (10) ve öğretmen emeklilik yaşının düşürülmesini (10) öneri olarak sundukları görülmektedir. Yine katılımcıların, MEB'in tarafsız bileşenlerle hizmet göstermesi gerektiğine, üniversite/fakülte öğrenci kontenjanlarının düşürülmesi gerektiğine ve öğretmen imkânlarının iyileştirilmesi gerektiğine ilişkin çözüm önerileri geliştirdikleri görülmektedir. Katılımcıların daha az sayıda, karar alıcıların ülke konjonktürünü iyi analiz etmeleri gerektiğini, mevcut sorunların çözümünde öncelikli sorunların ilk olarak ele alınmasını ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasını öneri olarak sundukları görülmektedir. Bu noktada ilgili kategori altında verilebilecek bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

Ö4; "İlk olarak eğitim sistemine yön veren kuruluşlara uygun kişiler alınmalıdır.", K19; "Tek bir sınavla öğretmen olunamamalı.", K29; "Çoğunluğunu eğitimcilerin oluşturduğu tarafsız bir kurul kurulmalı ve eğitim sistemimizle ilgili bütün konular her yönüyle ele alınmalı.", K31; "Eğitim fakültelerine öğrenci alırken psikolojik testler ve mülakat yapılmalı.", K42; Emekli olmak istemeyen yaşlı öğretmenler konusunda devlet yasa çıkarmalı.",

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, eğitim fakültesi lisans son sınıf öğrencilerinin, Türk Eğitim Sistemine ilişkin görüşlerinin çeşitli kategoriler altında ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda, bu görüşlere; Türk Eğitim Sistemine ilişkin sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri olmak üzere iki ana kategori altında yer verilmiştir. Türk Eğitim Sistemine ilişkin sorunlar kategorisinde yer alan cevaplar dört alt kategoride toplanmıştır.

İlk olarak, 'Öğretmen ve akademisyen kaynaklı sorunlar' alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, öğretmenlerin yapılandırmacı modeli gerekli açılardan özümseyememelerini, analitik düşünmeye yönlendirmeyen öğretmen/akademisyen tutumlarını, öğretmenlerin bilgi düzeyi eksikliğini ve öğretmenlerin yeniliğe ve farklı uygulamalara açık olmayışlarını sorun olarak dile getirdikleri görülmüştür. Araştırmanın bu bulgularına ilişkin benzer sonuçlar farklı çalışmalarda da elde edilmiştir. Kartal (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının Türk Eğitim Sisteminde değiştirilmesini istedikleri noktalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin eğitsel kalitelerinin düşüklüğü ve modern öğreticilerin yetiştirilmemesi değiştirilmesi gereken durumlar olarak sıralanmıştır. Bu noktada, katılımcıların öğretmenlerin yapılandırmacı felsefe çerçevesinde sahip olması gereken donanımlara sahip olmadıklarına ve öğretmenlerin farklılıklara açık ve yenilikçi bir profile sahip olmadıklarına ilişkin görüş ortaya koydukları görülmektedir. Günümüz çağında, Gül (2008)' de belirttiği üzere, çağdaş bir eğitim yaklaşımında, insan karakterini ve insan kapasitesini geliştiren, yetenek inşa eden, yaratıcılığı ve yenilikçiliği teşvik eden, işbirliği ve takım çalışması anlayışını öne çıkaran, hoşgörü ve barış kültürünü besleyen, ezberi değil kavramayı, analitik düşünmeyi, sorgulamayı ve uygulamayı öne çıkaran, eski bilgileri aktarmayı değil araştırmayı, kendi kendine öğrenebilmeyi ve yeni bilgi üretmeyi temel alan yönler geliştirilmelidir. Bu hususta öğretmenlerin ve akademisyenlerin, gelenekçi tutumlardan sıyrılmış, analitik düşünme becerilerine sahip ve öğrencilerinin de bu yönlü gelişimlerini destekleyebilen, bilgi ve beceri açısından donanımlı ve yenilikçi profilde kişiler olmaları büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda dile getirilen bu soruna ilişkin daha kapsamlı analizlerin ortaya konulmasının eğitim sisteminde ki iyileşme adımlarından birisi olacağı düşünülmektedir.

İkinci olarak, 'Eğitim ortamlarından kaynaklı sorunlar' alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, okulların fiziki imkânlarındaki yetersizlikleri ve üniversitelerde ve devlet okullarındaki öğrenci sayısının fazlalığını sorun olarak dile getirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bulgularını destekler nitelikte bulgulara, Gündüz ve Can (2011) tarafından, öğretmenlerin eğitim sistemi ve uygulamalarına ilişkin güncel sorunları algılama düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yönelik gerçekleştirilen çalışmada ve Kartal (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da ulaşılmıştır. Gerçekleştirilen bu araştırmaların sonuçlarına göre, katılımcıların fiziki yönden en önemli sorunu, kalabalık sınıflarda eğitim öğretim yapılması olarak ifade ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda, kalabalık sınıf probleminin ve üniversitelere gerekli gelecek planlaması yapılmaksızın çok sayıda öğrenci alınması problemlerinin halen Türk Eğitim Sisteminin temel sorunlarından birisi olduğu görülmektedir. Sağlam, Özüdoğru ve Çıray (2011) tarafından ortaya konan çalışmada da, Türkiye'nin öğretmen yetiştirme programlarının kalite güvencesindeki yetersizliklere ve öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı gibi sorunlarına AB standartlarında bir çözüm üretilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu noktada, eğitim sistemine yön veren yetkililerin ve bu sistemlerin bilimselliği üzerine çalışmalar ortaya koyan akademisyenlerin, çok yıllık planlamalar ve projelerle kalabalık sınıflar ve öğrenci sayılarının artışının dengelenmesine yönelik çalışmalar ortaya koymalarının gerekli ve yararlı olacağı düşünülmektedir.

Üçüncü olarak, 'Eğitim-öğretim süreçlerinden kaynaklı sorunlar' alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, eğitim sisteminde hakim olan ezberci anlayışı, eğitim sisteminde yapılan ihtiyaç dışı ve plansız değişiklikleri, sistemin içerisinde ki unsurların tek tip birey yetiştirmeye yönelik tutumlarını ve eğitim sisteminin alan uzmanı olmayan kişilerce şekillendirilmesini sorun olarak dile getirdikleri görülmüştür. Araştırmanın bu bulgularına ilişkin benzer sonuçlara farklı çalışmalarda da rastlanmaktadır. Yılmaz ve Altinkurt (2011) tarafından; öğretmen adaylarının Türk Eğitim Sisteminin sorunlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarından birisi, ezberci eğitim sisteminin katılımcılar tarafından sıklıkla ifade edilmiş olmasıdır. Bu bulguya paralel olarak, Tan (1989), o yıllarda bile Türk Eğitim Sisteminde salt bilgi

öğretimine gereğinden fazla ağırlık verildiğini ve salt bilgi öğretiminin, okul eğitiminin âdeta tek amacı haline geldiğini dile getirmiştir. Günümüzde bu sorunun mevcut olarak gözükmesi, Türk Eğitim Sistemine ilişkin ciddi soruların sorulmasını gerekli kılmaktadır. Diğer taraftan Gündüz ve Can (2011) ülke kalkınmasının ancak yaratıcı düşünen, geniş perspektifli insanlar ile mümkün olacağını belirtmişlerdir. Bu noktada sistemin tek tip birey yetiştirmeye yönelik olduğuna ilişkin bulguların dikkatle ele alınmasının gerekli olduğu görülmektedir.

Türk Eğitim Sistemine ilişkin sorunların son alt kategorisi olarak, ‘Siyasal ve sosyal alan kaynaklı sorunlar’ alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, eğitim sistemi üzerindeki politik etkileri, öğretmen olmak için gerekli şartların kolay olmasını, eğitime yeterli yatırımın yapılmamasını ve siyasi ve sosyal unsurlar tarafından eğitime yeterli değerin verilmemesini sorun olarak ifade ettikleri görülmüştür. Araştırmacının bu bulguları ile benzerlik taşıyan bazı çalışmalar mevcuttur. Kösterelioğlu ve Bayar (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına göre, eğitim politikalarının siyasetin etkisinde kalmasının katılımcılar tarafından belirtilen eğitim sistemi sorunları arasında olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ulaşılan diğer bir bulgu ise öğretmen olmanın kolay şartları içeriyor olmasının bir sorun olarak belirtildiğidir. Bu araştırma bulgusuna paralel olarak, Tan (1989) tarafından o yıllarda; halen yürürlükte olan sisteme göre, genelde, istediği hiç bir fakülteye girememiş olan düşük puanlı adaylar öğretmen yetiştiren fakültele girebildiği ve birçoğunun meslek için motivasyonlarının bulunmadığına ilişkin ortaya koyduğu tespit, günümüz eğitim sistemi içerisinde de karşımıza çıkan bir sorundur. Ayrıca, araştırma bulgularını destekler nitelikte; Gedikoğlu (2005), Türk Eğitim Sistemine ilişkin olarak, ülkemizde hiçbir zaman partiler üstü bir eğitim politikasının oluşturulmadığını, stratejik bir öneme sahip olduğu halde eğitimin hiçbir zaman devlet bütçesinden hak ettiği payı alamadığını ve çoğu zaman olanaksızlıklar içerisinde mücadelesini sürdürdüğünü belirtmiştir. Türk Eğitim Sistemine ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerileri kategorisinde yer alan cevaplar dört alt kategoride toplanmıştır.

İlk olarak, ‘Eğitimciler ve akademisyenlere yönelik öneriler’ alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, değişen şartlara uyum sağlayabilen öğretmenlerin görevde olması ve akademisyenlerin yeterli donanıma sahip olması gerektiğine ilişkin önerili belirttikleri görülmüştür. Bu noktada araştırma bulgusunu destekler olarak, TED (2007), ‘Türkiye de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri’ başlıklı özet raporunda, öğretmen yetiştirmede geleneksel yöntem ve yaklaşımların terk edilmesine ilişkin öneri ortaya konmuştur. Bu bağlamda, değişen şartlara uyum sağlayabilen ve yenilikçi öğretmenlerin yetiştirilmesine gereksinim duyulduğu net bir şekilde görülmektedir. Yine araştırma bulgularına paralel olarak Günay (2011), Türk yükseköğretiminin aşması gereken önündeki en önemli zorluğu sayısal büyümeye paralel olarak yeterli sayıda ve uluslararası ölçütleri karşılayan nitelikli öğretim üyelerinin yetiştirilmesi olarak belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında, öğretim elemanlarının alanlarında uzman, dünya meselelerine duyarlı ve özgün kişilikler olmaları yolunda sistem içerisinde yeni yaklaşımların benimsenmesi gerektiği görülmektedir.

İkinci olarak, ‘Eğitim ortamlarına yönelik öneriler’ alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, eğitim fakültelerinin fiziki koşulların iyileştirilmesi, üniversitelerin fiziki ve sosyal yapılarında yenilikçi ve çağdaş bir tutumu benimsemeleri ve sınıf mevcutlarının azaltılmasına yönelik önerileri geliştirdikleri görülmüştür.

Üçüncü olarak, ‘Eğitim-öğretim süreçlerine yönelik öneriler’ alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, eğitim süreçlerinin yönetiminin ve planlamasının alan uzmanlarınca gerçekleştirilmesi, eğitim sisteminde sık ve gereksiz değişikliklerin yapılmaması ve eğitim fakültelerinin mevcut öğretim programının revize edilmesine ilişkin öneriler sundukları görülmüştür. Karaca (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğretmenlerin üstlendikleri yeni rollere bağlı olarak öğretmen yetiştiren kurumlarda ders programlarının ve öğrenme-öğretme etkinliklerinin yeniden düzenlenmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Bu noktada araştırma bulgularına paralel olarak yine, Yılmaz (2006); eğitimden sorumlu bakanların ve bakanlarla birlikte politikalarının da sık sık değişmesini ve bu değişimlerin yarattığı kopmaları Türk Eğitim Sistemine ilişkin ciddi sorunlar olarak ele almıştır. Bu bağlamda, eğitim sisteminin kişi ve siyasi anlayış temelli değişim süreçlerinden kurtarılması ve eğitim fakültelerinde ki mevcut öğretim programlarının bilimsel temelli evrensel çerçevede ve çağdaş modellerle revize edilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Türk Eğitim Sistemine ilişkin sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin son alt kategorisi olarak, ‘Siyasal ve sosyal alana yönelik öneriler’ alt kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların; en çok sıklıkta, öğretmen seçim kriterlerinin oluşturulmasını ve eğitimde yapılanma süreçlerine farklı fikirlere sahip bileşenlerin de dâhil edilmesi önerilerini sundukları görülmüştür. Araştırma bulgularına paralel olarak Taş (2007), Türk Eğitim Sisteminde yenileşme girişimlerinin etkili olabilmesi için değişime engel olan (dört köşe tekerleklerin) ekonomik, psikolojik, kültürel, siyasi vb. alanlardan kaynaklı dirençlerinin en aza indirilmesinin ve bu çalışmalar yapılırken; çalışanların tamamının yenileşme girişimine ortak edilmesinin, katılımcılıklarının sağlanmasının ve yenileşmeyle ilgili sürekli geri bildirimlerin verilmesinin gerekliliği üzerinde durmuştur.

İdeali arama ve ideale ulaşma gayesinin birçok alanda kendini gösterdiği günümüz yaşam ekseninde, insan olgusunun gelişimsel ihtiyaçlarına ve onun eğitime ilişkin atılacak adımlarda da ideali arayış, birçok toplumun çaba ortaya koyduğu eğitim politikası geliştirme süreçlerine yansımaktadır. Bu noktada Crossley ve Broadfoot (1992), ulusal sınırlarında genişlemesiyle birlikte; eğitimde karşılaştırmalı ve uluslararası araştırmaların önem potansiyelinin ciddi ölçüde arttığına dikkat çekmişlerdir. Eğitim-öğretim anlayışı bağlamında, dünya genelinde gözde eğitim sistemleri olarak kabul gören ülkelerin eğitim politikaları ve yaklaşımları incelendiğinde, bu arayış ve bu yönlü bilimsel araştırma eğilimlerinin ciddi boyutlarda dikkate alındığı görülebilecektir. Bu eğilimin temelinde yer alan gerekçelerden bir tanesinin de, insan unsurunun ve insan eğitime ilişkin atfedilen önem boyutlarının, günümüz yaşam koşullarında daha büyük bir önem derecesine ulaşmış olmasının olduğu düşünülmektedir. Carnoy ve Rhoten (2002)’in ifadesiyle; günümüzde ekonomik ve sosyal değişimin, eğitimsel yapıları ve içeriği etkilediği düşüncesinin modası geçmiş olduğu; karşılaştırmalı eğitimin bu modelleri dahil ederek, bir çok çalışmada, uluslararası seviyede ekonomik ve sosyal değişimin, eğitimsel reformla ilişkilendirildiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, Türk Eğitim Sistemi’nin de, nitelikli karakteristik bir yapıya ulaşabilmesi ve evrensel anlamda model ve modern eğitim sistemlerinden biri haline gelebilmesi noktasında, konuya ilişkin gerçekleştirilecek bu tarz bilimsel çalışmaların ve paylaşımların büyük önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu noktada, Türk Eğitim Sistemine ilişkin olarak gerçekleştirilecek bilimsel araştırmalardan destekle, konuya ilişkin getirilecek eleştirel ve düşünsel yaklaşımların sistemin niteliksel temelli gelişimi açısından, son derece faydalı olacağı öngörülmektedir. Bassey (1992), insana ve gerçeğe saygı etiği içerisinde, eğitim konuları üzerine yürütülen sistematik ve eleştirel sorgulamayı; bütün eğitim araştırmacılarının ortak ilgisi olarak ifade etmiştir.

Bu, araştırma sonuçları doğrultusunda, Türk Eğitim Sistemi’nin; mevcut öğretim programları, üniversite ve okul ortamları, yönetim yaklaşımları, akademisyen yeterlilikleri, öğretmen tutumları ve becerileri, sınav sistemi özellikleri, ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve personel yeterlilikleri gibi sistem unsurlarının niteliksel ve niceliksel özelliklerinin iyileştirilmesine yönelik olarak, gerçekleştirilecek reformlara ihtiyaç duyan bir sistem olduğu görülmektedir. Araştırmanın bu sonuçlarından hareketle, eğitimin; uzun vadede bir toplumun en önemli yatırım ve uygulama alanı olduğu göz önünde bulundurularak; eğitim politikacılarının Türk Eğitim Sistemini bilimsel veriler ışığında doğru analiz etmeleri ve tespit edilen sorunları zamanla, doğru adımlarla ve sistemli bir şekilde çözmeleri gerekmektedir. Araştırmadan elde edilen veriler göstermektedir ki; öğretmen adaylarının gözünden en önemli problemler iyi bir planlamadan yoksun eğitim sistemi değişiklikleri ve bunların uygulayıcılara düzgün ifade edilememesidir. Bu durumda eğitim sistemlerine ilişkin yapılan değişikliklerin tabandan tavana tüm ilgili paydaşlara düzgün anlatılması ve gerekli rehberliğin yapılması gerekmektedir. Öğretmen adayları, fakültede aldıkları eğitimleri ve öğretim elemanları ile de ilgili önemli tespitlerde bulunmuşlardır. Öğretmenlik eğitiminin yapısal sorunlarının da bizzat öğretmen adayları tarafından dile getirildiği bu çalışma sonuçları gösteriyor ki, öğretmenlik mesleğine başvuru koşullarından itibaren müfredat ve atanma sistemlerinin tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. Özellikle formasyon eğitimiyle birlikte öğretmen seçim kriterlerinin göz önüne alınması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının gözünden Türk eğitim sisteminin sorunlarının ve çözüm önerilerinin tespit edildiği bu çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak yeni yapılacak olan çalışmalarda; sistem içinde öğretmenlerle yapılacak çalışmalar öğretmen adaylarının tespitleri ile karşılaştırılabilir. Fakülte öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının tespitleri karşılaştırmalı bir şekilde yeni bir çalışma konusu olarak planlanabilir. Millî eğitim şuraları başta olmak üzere eğitim sistemimiz ile ilgili yapılan ulusal çaptaki proje ve bu projelerin tespitleri öğretmen adaylarının tespitleri ile karşılaştırmalı bir şekilde yeni çalışmalar olarak planlanabilir.

KAYNAKÇA

- Bassey, M. (1992). Creating education through research. *British Educational Research Journal*, 18(1): 3-16.
- Başaran, İ. E. ve Çinkır, Ş. (2011). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri (14. Baskı)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Carnoy, M. ve Rhoten, D. (2002). What does globalization mean for educational change? A comparative approach. *The University Of Chicago Press On Behalf Of The Comparative And International Education Society*, 46(1): 1-9.
- Creswell, J. W. (2014). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Demir, S. B. (Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Crossley M. ve Broadfoot P. (1992). Comparative and international research in education: scope, problems and potential. *British Educational Research Journal*, 18(2): 99-112.
- Davey, L. (2009). Durum çalışması değerlendirmelerinin uygulaması. Gökçek, T. (Çev.). *İlköğretim Online*, 8(2):1-3.
- Dill, J. S. (2007). Durkheim and dewey and the challenge of contemporary moral education. *Journal of Moral Education*, 36 (2).
- Doğan, İ. (2004). *Vatandaşlık demokrasi ve insan hakları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğan, İ. (2011). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Duman, B. (2008). Öğrenme-öğretme sürecindeki entelektüel şizofrenizm. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2): 287-321.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1): 66-80.
- Gül, H. (2008). Türkiye'nin eğitim sorunları, AKP'nin eğitime bakışı ve çözüm önerileri. *Toplum ve Demokrasi*, 2 (3), Mayıs-Ağustos, 181-196.
- Günay, D. (2011). Türk yükseköğretiminin yeniden yapılandırılması bağlamında sorunlar, eğilimler, ilkeler ve öneriler – I. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(3): 113-121.
- Gündüz, Y. ve Can, E. (2011). Öğretmenlerin eğitim sistemi ve uygulamalarına ilişkin güncel sorunları algılama düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4): 745-774.
- Karaca, E. (2008). Eğitimde kalite arayışları ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21: 61-77.
- Kartal, S. (2013). Öğretmen adaylarının görüşlerine göre eğitim sistemimizde değiştirilmesi gereken noktalar. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Özel Sayı*, 248-262.
- Kızıltepe, Z. (2015). İçerik analizi, Bulunduğu eser: Seggi, F.N. & Bayyurt, Y. (Ed.). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* (ss.253-266). Ankara: Anı Yayıncılık.

Kösterelioğlu, İ. ve Bayar, A. (2014). Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin güncel bir değerlendirme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1): 177-187.

Metin, M. (Ed.). (2014). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. United States of America: Sage Publications.

Özkan, H. H. (2006). Popüler kültür ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1).

Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Bütün, M & Demir, S. B. (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Rusetskii, V. F. (2014). The problems and prospects of general education in an information society. *Russian Education and Society*, 56 (11).

Sağlam, M., Özüdoğru, F. ve Çıray, F. (2011). Avrupa birliği eğitim politikaları ve türk eğitim sistemi'ne etkileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1): 87-109.

Sönmez, V. (2010). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tan, H. (1989). Türk eğitiminde kalite sorunu. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1: 129 – 139.

Taş, S. (2007). Eğitimde yenileşmenin önündeki engeller (dört köşe tekerlekler). *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17: 183-192.

The National Commission on Excellence in Education. (1983). *A nation at risk: The Imperative for Educational Reform*.

Toffler, A. (2012). *Üçüncü dalga*. İstanbul: Koridor Yayıncılık.

Türk Eğitim Derneği (TED). (2007). Türkiye'de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri (özet rapor). Ankara: Türk Eğitim Derneği.

Yayla, A. (2005). Eğitim kavramının etik açıdan analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M. (2006). Türkiye'nin çağdaşlaşma sorunu ve eğitim. *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(10): 1-14.